

סוטה יח:

1. ספר ילקוט ישיעהו

אמר ר' יהודה מעשה זהעיד לפנינו נחוניא.
ק"ל דהא נחוניא חופר שיחין הי' בזמן הבית בימי ר' חנינא בן דוסא, כדאיתא ב"ק (נ, א), ור' חנינא היה בזמן ר' יוחנן בן זכאי כדאיתא ברכות (לד, ב), ור' יהודה הא היה זמן רב אחר החורבן, דהא היה תלמיד רע"ק כדאיתא יבמות (סב, א), ור"ע היה תלמיד ר"א כדקאמרינן בסנהדרין (סח, א) דאמר לר"א מיתתי במה, ור"א הא היה תלמיד ריב"ז כדקאמרינן באבות. (פורת יוסף).

והגאון מהר"י עמדין כתב: אם זה שנזכר בממונין שהיו במקדש א"כ האריך ימים מאוד, כי ר"י מן התנאים האחרונים היה, עכ"ל.

ובירושלמי (מסכתין פ"ב ה"ה) הגי', אמר ר' יודה העיד נחמיה איש שיחין את ר' עקיבה (משום ר"ע. קרה"ע. ובפני משה כתב לפני ר"ע).

2. הערות הגרי"ש אלישיב

ובהערות הגרי"ש אלישיב חידש לפי דברי הר"ן בתענית⁶³ בסברת רבן גמליאל ששואלין על הגשמים ופסקו כמותו משום עולי רגלים, והקשה הר"ן שאם כן איך פסק רבי אלעזר כמותו, הרי רבן גמליאל לא שייך אלא בזמן הבית שיש עולי רגלים, אבל זה לא שייך בזמן החורבן, וכי הוצרכו לקבוע הלכתא למשיחא, והסיק שגם לאחר שחרב הבית היו מתאספים מכל הסביבות ברגל לירושלים, וכמו שעשים עד ימינו, ומפני עולים הללו ראוי שנאחר את שאלת הגשמים, לפי שהיא היתה עיקר התקנה, ולפי זה אפשר שנחוניא שהיה חופר שיחין היינו אף לאחר החורבן ומשום העולי רגלים שהיו נוהגים לעלות גם לאחר החורבן, ולכך יכל רבי יהודה לשמוע מפיו.

3. רש"י מסכת סוטה דף יט עמוד א

ור' יהודה - סבירא ליה וכו' דאחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש מה ריבה ומה מיעט על כרחך לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לפרש לך לפי חכמתם מה ריבה ומה מיעט ומסתברא דריבויא אשני אנשים קאי ואפילו בבוועל אחד ולא אשני בוועלים ובעל אחד כיון דקינא לה כבר ונמצאת נקיה נראה הדבר שאדם קנטרן הוא ומתכוין להקניטה הילכך לא שנא מחשד ראשון ולא שנא מאחר.

4. ספר ילקוט ישיעהו

ד"ה ור' יהודה, על כרחך לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לפרש לך לפי חכמתם וכו'. האריך בלשונו שלא תעלה על דעתך במה שאמר, לא מסרן הכתוב אלא לחכמים, לומר שנעשה מצוה דרבנן וכמו דאמרינן בברכות יט, ב כל מילי דרבנן אסמכינהו על

לאו דלא תסור, לכן קמ"ל רש"י באריכות לשונו, דענין הזה הוא ענין דאורייתא והפירוש הוא מדרבנן, לא הענין. (יד אליהו).

5. דף על הדף סוטה דף יח עמוד ב

בגמ': מלמד שהאשה שותה ושונה. הקשה המהרי"ט (מובא במל"מ פ"ד מסוטה הי"ז) דהא קיי"ל כר"מ דמים בודקין על העתיד, וא"כ אמאי צריכה לשנות בהשקאה. ותירץ בספרי דבי רב (פ' נשא פסקא ט"ו ד"ה והנה) דהמים בודקין לעתיד רק אם יחזור ויקנא ותסתתר ותעלם מבעלה, אבל אם יודע שנסתרה לא בדקי לה עד שיחזור וישקנה דכיון שיודע ואין משקה איכא הוכחה

דרוצה למחול על קינוויי עכת"ד. וצ"ב מהיכי תיתי שרוצה למחול אם הדין באמת דלא בעי השקאה על העתיד. ונראה כוונתו, דע"כ לא מועיל השבועה על להבא רק במקום שא"א לברר ע"י השקאה, כגון שאין לו ידיעה על הסתירה, אבל באופן שיכול להשקות לא מועיל השבועה כיון שיכול לברר ע"י השקאה שני'. (ע' שו"ת חת"ס אבהע"ז ח"ב סי' צ"ו). (קובץ קול התורה קובץ מ"ט ע' מ)

6. שפת אמת מסכת סוטה דף יח עמוד ב

בגמ' זאת תורת הקנאות מלמד שהאשה שותה ושונה וכו', לכאורה אליבא דר' מאיר לא שייך זאת, אך הרמב"ם [בפ"ד מהלכ' סוטה הלכ' י"ז] פוסק כר' מאיר, וכבר כתב מזה בספ' קרבן חגיגה סימן פ"ב. ולמ"ד זכות תולה י"ל דתלי' בשעת השקאה לכן משקינן לה שנית, גם י"ל דמהני מחילת קינוי לענין טומאה דלהבא, וזה דוחק.

7. ספר איזהו מקומן

והטורי אבן (הונא נספר הליקוטס סוטה א. 3.) כתב דבגוף דברי הגמ' לא קשיא מידי, די"ל דתנאי דפליגי לקמן אי שותה וחוזרת ושותה לית להו דר"מ שמגלגל גם להבא, וגם ר"מ עצמו י"ל דסבר כר' יהודה או כרבנן בתראי דסברי לקמן או שאין חוזרת ושותה, או שעכ"פ בשני בני אדם לא חוזרת ושותה, לכך קאמר דמיהא ע"י גלגול בודקין לעתיד. אך יעוי' שם שהניח בתמיה סתירת פסקי הרמב"ם. והמנחת חינוך (שספ. לד.) תירץ לפי מה שדקדק מלשון הגמ' והרמב"ם דיש רשות ביד הבעל שלא לגלגל עליה ולא כפינן ליה, ואפילו לפי דברי הריטב"א בקידושין דהכהן מגלגל עליה בלא רצון הבעל נראה דאינו מחוייב בזה אלא רשות בעלמא, וא"כ משכחת לה דחוזרת ושותה אם לא גילגל עליה להבא. וראה בדברינו לעיל יח. במתני' ד"ה אמן על האלה (אות ג').

ב) הקשה המשל"מ (סס) בשם מהרי"ט בדרשותיו, למה פסק הרמב"ם (סוטה א. 3.) דאם קינא לה עם אחר ונסתרה חוזר ומשקה אפילו כמה פעמים, הלא סגי בשתיה ראשונה שמגלגל על כל העתיד למאי דפסק הרמב"ם עצמו כר"מ. ותירץ מרכה"מ לפי שיטתו דלעיל שהרמב"ם פסק לגלגל על העתיד מספק אי הלכה כר"מ, לפי"ז ניחא דאם נסתרה לבועל אחר שותה שנית דשמא הלכה כחכמים ומותר למחוק השם מספק, ע"ש. והמשל"מ עצמו (א. 6, יד, ד"ה ודע דנהי) תירץ דהכח בדיקה שיש למים הוא רק אם שתתה כדין, לפיכך חוזר ומשקה דשמא על הטומאה הראשונה לא שתתה כדין ואודה לה סגולת המים ולא בדקה. ועי' במרכה"מ הנ"ל שהשיג על תירוצו.

סוטה יט

משה שווערד

1. רש"י מסכת סוטה דף יט עמוד א

היה נוטל את מנחתה - הבעל דהא אמרינן דאין מצות כהונה במנחות אלא מקמיצה ואילך והגשה נמי תחילת קמיצה היא שאין זה קרב למזבח אבל קידוש כלי וציקה ובלילה שטעונות שמן כשר בזר

2. תוספות מסכת סוטה דף יט עמוד א

היה נוטל - בירושלמי כתיב ולקח כהן מיד האשה את מנחת הקנאות וכי על ידו הוא מניף ולא על ידה הוא מניף אלא מכאן שהוא נוטלה מתוך כלי חול ונותנה בכלי שרת היינו משמע דלא כפירוש רש"י דפירש דבעל היה נוטל ומצינו למימר דקידוש המנחה כשירה בהן מיהו מצוה בכהן ליטול המנחה מידה ומאחר שהיה נוטלה היה נותנה כמו כן לתוך כלי שרת.

3. מרומי שדה מסכת סוטה דף יט עמוד א

במשנה. היה נוטל את מנחתה מתוך כפיפה מצרית כו'. ופירש"י הבעל היה נוטל משום דאין מצות כהונה במנחות אלא מקמיצה ואילך. ודייק זה מדתנן וכהן מניח ידו מתחתיה כמו שדקדקו התוס' על זה. והא דהבעל מקדש היינו משום שהוא הבעלים של הקרבן, כדתנן להלן דף כ"ג א' דהנשואות לכהן מנחתיהן נשרפות. וכמו דבבהמה מצוה שהבעלים ישחטו כדאי' בפסחים דף ז' פסח וקדשים מאי איכא למימר, והיינו משום דהסכין עושה הקרבן בקדושת כלי, כדאי' לעיל דף י"ד ב' אע"ג דקדישתיה סכין. ומקרא מלא הוא בדה"י ב' ל' והלויים על שחיטת הפסחים לכל לא טהור להקדיש לה', הרי דהשחיטה מיקרי מקדיש לה' והיינו קדושת כלי. ולמדנו מזה דאילו היו טהורים היו שוחטים בעצמם. וה"נ במנחה מצוה בבעלים להניחה בכלי שרת כדי להקדיש לה'. ומשו"ה גם במנחת סוטה המצוה היא שיהא הבעל מקדשה בכל"ש:

4. רש"י מסכת סוטה דף יט עמוד א

וכהן מניח ידו מתחתיה - ובגמרא יליף דתנופה צריכי יד בעלים ויד כהן ובעלים דמנחת סוטה היא האשה.

5. ספר ילקוט ישיעהו

ד"ה וכהן מניח, ובעלים דמנחת סוטה היא האשה. ואע"ג דמשל בעל באה מנת סוטה, אבל המנחת סוטה קרבן אשה היא והבעל הוא המביא משלו. (אכני מלואים אה"ז סי' י"א סק"א, יעו"ש).

6. ספר איזהו מקומן

היה נוטל את מנחתה מתוך כפיפה מצרית וכו' - רש"י פירש שהבעל היה נוטל המנחה ונותנה לכלי שרת. וביארו מהרש"א ומרומי שדה שרש"י דקדק זאת מדנקטה המשנה כהן רק לענין תנופה והגשה, והוסיף מרומי שדה שסברת רש"י היא דכיון שהבעל הוא הבעלים דהמנחה לכך עליו לקרשה בכלי, עי"ש.

ברם תוס' הביאו דהירושלמי יליף מקרא שגם נטילת המנחה והנחתה בכלי שרת היתה ככהן, עי"ש. וראה תורת הקנאות בישוב פירש"י.

ויש לעיין לפירש"י היאך נוטל הבעל ונותן לידיה, הלא אסורה עליו, ורש"י עצמו החמיר לענין נדה שלא לתת מפתח מידו לידה [עי' תוס' כתובות סא. ד"ה מחלפא דביתהו]. ותירץ בהערות מרן הגריש"א דדוקא לענין נדה שמתירין ביחוד עשו שאר הרחקות, משא"כ באיסור סוטה לא גזרו הרחקות אלו.

7. ספר איזהו מקומן

ב) בתפא"י נגעים פ"ג מ"א (ננינו לוח ב')
חירש שפשוט בעיניו שצריך הכהן לברך
על השקאת הסוטה. אולם במנחה תריבה
(עמ' ל"א נמוסגר) השיג על דבריו שאין לברך
על קלקלת האשה ומחיקת השם. ושוב סייע
לדבריו מדברי אבודרהם שכתב בהדיא ו"ל
"ולכך אין מברכין על ארבע מיתות בי"ד ולא
על מלקות, דהקב"ה חס על בריותיו וכו',
וה"ה שאין מברכין על השקאת סוטה" עכ"ל.
וראה עוד בספר הליקוטם עה"מ מהדורת
הר"ש פרנקל סוטה ג. טו.

8. ספר מקדש דוד - קדשים - סימן יח

והנה זה דאמרינן בשולח קרבנותיו ממדה"י כהן מניח על ידו (ס"ב ע"ב) והיינו בשליחותו כמ"ש רש"י ז"ל (ס"א ע"ב) נראה דהיינו צריך ב' כהנים להניח דבעלמא בעינן תנופה בבעלים וכהן זכה מניח ידיו תחת יד בעלים ומניח כדאמרינן בקידושין (ל"ו ע"ב) והכא דליכא בעלים צריך עוד כהן שיניח בשביל הבעלים ולא סגי שאותו כהן עצמו יניח גם בשביל הבעלים וראה לזה מהירושלמי סוטה שהביאו התוס' סוטה (י"ט ע"א) ד"ה וכהן דסוטה גידמת ב' כהנים מניפין על ידה ע"ש ונראה דזהו הטעם דצריך ב' כהנים ולא סגי בכהן אחד משום דלעולם בכל התנופות בעינן כהן אחד וכאן בעינן עוד כהן אחד בשליחותה וזה דלא סגי באותו כהן עצמו שיהיה ג"כ במקום הבעלים **י"ל דדין הוא דלעולם בעינן תנופה בשנים** מיהו בזה אכתי יש לעיין אמאי צריך ב' כהנים הא אותו שהוא במקומה ובשליחותה יכול להיות אף ישראל: **ונראה משום דתנופה עבודה היא ותנופה בזר אסור וזה דהבעלים מניפין אינו משום דתנופת הבעלים אינה עבודה דהא תנופה אחת היא** שהכהן מניח ידיו תחת יד בעלים ומניח וכיון דאותה התנופה לגבי כהן עבודה היא א"כ ה"נ לגבי בעלים שהרי אותה התנופה עצמה עושה הכהן והבעלים רק דגלי קרא דבעלים לא חשיב זר לגבי ההיא תנופה א"כ זה דוקא הבעלים עצמן אבל היכא דהבעלים צריכים לעשות שליח ע"כ צריכים לעשות כהן ולא זר דזר אסור בתנופה ולזה לא שייך שליחות שלא יהא חשוב זר דהוי דבר שבגופו:

9. תוספות מסכת סוטה דף יש עמוד א

וכהן מניח את ידו תחתיה - האי דאיצטריך תו למיתני וכהן מניח את ידו תחתיה ולא קתני בסתם ומכניס את ידו לאשמועינן דתנופה בכהן ירושלמי **וכהן מניח את ידו תחתיה ואין הדבר כיעור מניח מפה ואינו חוצץ מביא כהן זקן ואפילו תימא כהן ילד שאין יצר הרע מצויה לשעה** תני ר' חייא סוטה גידמת שני כהנים מניפין על ידיה אבל בגמרא דידן אמרינן בסוף פרק ארוסה (לקמן דף כז.) דגידמת לא היתה שותה וי"ל דפליגי אי בעינן קרא כדכתב.

10. תוספות הרא"ש מסכת סוטה דף יש עמוד א

וכהן היה מניח ידו תחת ידיה ומניח. וא"ת והא איכא חציצה בין יד כהן ובין המנחה, והכי קאמר תלמודא במנחות פ' שתי מדות גבי הא דקאמר התם דחמשה שהביאו קרבן בשותפות אינו טעון תנופה היכי נעביד גינפו כולהו בהדי הדדי קא הויא חציצה, ורש"י פ"י התם דבתנופת הכהן לא איכפת לן אי איכא חציצה דעיקר תנופה בבעלים היא, ולא נהירא דהא תנופת כהן ודבעלים תרויהו כתיבי ובגמ' ילפינן להו מהדדי בג"ש, הילכך נראה לפרש וכהן מניח ידו תחת ידיה היינו שאותו בכפיפה למטה מידיה, כי ההיא דמס' ביכורים דתנן מוריד הסל מכתפיו ואוחזו בשפתותיו והכהן מניח ידו תחתיו ומניח. ומיהו מתוך הירושלמי משמע שהכהן מניח ידיו על ידי האשה דקאמר בירושלמי דפרקין ואין הדבר כאור, מביא מפה, ואינו [חוצץ]. מביא כהן זקן, אפילו תימא כהן ילד אין היצר מצוי לאותה שעה, ומיהו מצינא למימר אע"פ שיד הכהן למטה בכלי פעמים שנוגעין ידיו בידיה על ידי שמתעסקין בתנופה.

11. ספר איזהו מקומן

ג. בתוס' קידושין לו: (ד"ה מכניס) תירצו
דלענין תנופה לא הוי חציצה לפי שגזירת
הכתוב היא דבעינן כהן ובעלים, ולא דמי
לשותפין דאינו גזייה"כ שיהו שניהם מניפין.
וצ"ע דנהי שגזייה"כ היא לגבי תנופה, אבל
אינו מוכרח שיד הכהן תהא תחת יד הבעלים,
ואפשר שיהא זה לצד זה, וצ"ל דמגזייה"כ
ילפינן דהויא תנופה אחת, וממילא שמעינן
דאין בזה חציצה. וראה עוד בחי' הגר"ז
(מנחות ס"א:), ובקה"י (קידושין ס"י ל"ג).

12. ספר איזהו מקומן

והקשו הצאן קדשים וחי' הגרי"ו במנחות שם אמאי לגבי שותפין אמרינן (מנחות נד.) שאחד מניף לכולם, והלא יכולין להניף כולם בכהאי גוונא שאינה חציעה, ותירץ היר דוד [וציין

שכ"כ מהרש"א בקידושין דכהן ובעלים שענינם שונה יכולין להניף כה"ג, לפי שהבעלים מניף עבור עצמו והכהן בשביל הכהונה, משא"כ בעלי חוברין צריכין להניף בחדא גוונא.

13. ספר איזהו מקומן

והגשה נמי תחילת קמיצה היא - דברי רש"י שהגשה חשיבא תחילת קמיצה הן מחודשים וצ"ב. ועי' מש"כ בכנסת הראשונים מנחות יט: בהערה כו-לב, ושם

14. דף על הדף סוטה דף יט עמוד א

במשנה: היה נוטל את מנחתה וכו'. פרש"י והגשה נמי תחילת קמיצה היא שאין זר קרב למזבח. ומבואר בדבריו חידוש גדול. דהנה בעיקר דין הגשה מבואר במנחות וברמב"ם (בפי"א מפסוהמ"ק הל"ז) שפסולה בזר, וע' בתוס' מנחות ט. (ד"ה מקמיצה) שכתב "הגשה ותנופה נמי בעו כהונה שאין זר קרב אצל המזבח". וא"כ י"ל דהא דאין הגשה ותנופה בזר היינו משום שחסר באופן המציאותי שיוכל הזר לגשת למזבח, אבל אין זה מעיקר העבודה שטעונה כהן.

ואולם יש להוכיח לאידך גיסא, דמאחר שאין זר קרב למזבח, בזה גופא יש גילוי מה"ת דבעינן כהן. וע' בשלמי יוסף עמ"ס מנחות (ח"א סי' נ"ג ובהשמטות אות נ"א). וע"ע יומא מ"ה. לענין הצתת אליהו דאיכא למ"ד שם דהא דפסול בזר הוא משום הסברא דוכי זר קרב אצל המזבח, עיי"ש. ועכ"פ מרש"י מבואר עוד טעם שהגשה בזר פסולה, והיינו משום "שהגשה תחילת קמיצה היא", וצ"ב מנא ליה הא, ועוד צ"ב מה הוצרך לזה לבאר שאין הגשה כשרה בזר, והא אפי' מנחה שאינה נקמצת (כגון מנחת כהן) נמי בעי הגשה בכהן. (קובץ קול התורה קובץ מ"ט ע' מא)

15. ספר עבודת דוד (סוטה יט).

המזבח. ועוד צ"ע דברי רש"י רמשמע דהוי רק מפני שהגשה הוי תחלת קמיצה, אמאי לא אמר סתם מפני שאין זר קרב לגבי המזבח כמש"כ התוס'.
ועל הקושיא השניה נראה לומר, דסבר רש"י דאי לאו משום טעמא דהגשה שייכת להקמיצה לא הוי אמרינן בה סברא של וכי זר קרב אצל המזבח, דדוקא ליכנס שם לצורך אחר מעבודות הצריכות כהונה הו"ל דאסרינן אבל שלא לשם כך לא אסרינן. ומוכח לומר הכי מהא דחזינן שזר יכול לעשות הנחה אצל המזבח בביכורים, והך הנחה היינו הגשה כמבואר בירושלמי ביכורים [פ"ג -ה"ד], וכן איתא בקרן אורה במנחות [ס"א, א'] ר"ה והא עיי"ש, ולא אמרינן שאין זר קרב אצל המזבח, וע"כ צריך לחלק דדוקא הכא ליכנס שם לעבודה ששייכת לעבודה שצריכה כהונה הוא דמקפידין על כך, אבל אין קפידא שיכנס להגשת ביכורים דהוי עבודה בפנ"ע, וזהו שכתב רש"י דוקא משום שהגשה הוי תחלת קמיצה, וצ"ע.

16. עיין באריכות במראה מקומות של סיום הש"ס [מנחות 2011]

17. תוספות מסכת סוטה דף יט עמוד ב

ורבי יהודה אומר כלבוס של ברזל מטילין לה לתוך פיה - בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נב.) פליגי ר"י ורבנן במצות הנשרפין דתנן נותנין סודר קשה לתוך הרכה וכורך על צוארו זה מושך אילך וזה מושך אילך עד שפותח את פיו וזורק את הפתילה לתוך פיו ר"י אומר אם מת בידם לא היו מקיימין בו מצות שריפה אלא פותח פיו בצבת וכו' ותימה לר"י מאי שנא הכא דלרבי יהודה בכלבוס והתם בצבת ופ"י ר"י דהכא נמי היו פותחין פיה בצבת אלא לאחר שפותחין פיה בצבת היו מטילין לתוכה כלבוס שלא תוכל לחזור ולקפוץ פיה ורבנן מודו נמי [הכא] דאין פותחין פיה על ידי סודרין דהתם טעם דרבנן משום דשריפה חמורה מחנקה והיו מקרבין מיתתו ע"י חנק וגמר מיתתו בשריפה משום ואהבת לרעך כמוך אבל הכא אין לקרב מיתתה.

18. ספר איזהו מקומן

מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחה:

בן הדבר שאול (לג. ד.) הקשה לדעת רבנן דמתני' שהמחיקה והשתיה קודמות להקרבת המנחה, נמצא דכשם שאחר מחיקת המגילה אינה יכולה לחזור מהשתיה, ה"ה שהמנחה קריבה על כורחה, והרי היא בעלת הקרבן ואיך יקרב נגד רצונה, וודאי אין לומר דכיון שהבאת המנחה מוטלת על הבעל סגי ברצונו, דפשיטא שכשם שאין הבעל יכול לומר 'איני משקה' ה"ה שאין יכול לעכב בהקרבת המנחה, וביאר שמגויה"כ יזהשקה' יתירא שמעינן נמי שא"צ דעת הבעלים בשעת הכפרה ודי בהפרשת המנחה ברצונם, ועוד שמנחת הקנאות אינה קריבה לזכות האשה אלא היא מזכרת עון לפיכך היא קריבה על כורחה, עיי"ש. וראה עוד בדברות אריאל (סי' כ"ז).

19. ספר מנחה חריבה

המים לתוך גרונה וכו', עכ"ל יל"ע קצת מלעיל (ח"י ע"א) בשפוטת מהו דרך שתיה ככך או אין דרך שתיה ככך תיקו עכ"ל ובחידושי סס, ול"ל דבדיעבד אינו מעכב וי"ל נ"כ הטעם דהרמב"ם משמיט זה כמו בהערותי לעיל ובמנחת פתים לעיל, ויש לחלק:

• ונראה לחלק בין שתיה שאינה כדרכה לבין האופן שפותחים את פיה

20. ספר מנחה חריבה

שם הא מכתב כהני לה, פרש"י, כהן" למגילה וכו', מבואר דבטיק כהן, וכן מבואר בלשון הגמרא לקמן דקאמר שלא כדן עבד, כהני" דמחקו וכו' דידין עבד, כהני" דמחקו וכו', מבואר דגם במחיקה בני כהן ושלא כהמנ"ח דמסופק בזה, וכאשר הארכתי בזה לעיל ובשירי מנחה לעיל ספ"ב וכ"ז פשוט: